

“Death has a life of it's own”

Jaren geleden hoorde ik deze woorden in een toespraak van een zenmeester. Hoezo? Dood, een leven op zich? Wat bedoelde hij eigenlijk? Zijn uitspraak bracht me danig in verwarring. Vooral de tegenstrijdigheid ervan. Zijn woorden maakten me echter ook nieuwsgierig en hebben me aangezet tot nadenken over de dood en het proces dat daaraan voorafgaat. Hoe om te gaan met ernstige ziekte, met de laatste levensfase, met de naderende dood? En hoe zal ik dat zelf doen als het zover is? Vragen die me intrigeren en me niet meer hebben losgelaten.

In de laatste levensdagen van mijn moeder moest ik weer aan bovenstaande uitspraak denken. Natuurlijk was ik verdrietig en was het moeilijk om afscheid te nemen. Tegelijkertijd was het heel bijzonder om te zien hoe het laatste stukje van haar leven zich voltrok. Was het haar lichaam dat als eerste opgaf, of haar geest? Met verwondering keek naar dit samenspel. Mooi en moeilijk tegelijkertijd; een leven op zich.

Deze nieuwsgierigheid en verwondering voel ik nog steeds. Zeker ook in mijn werk als vrijwilliger bij hospice De Duinsche Hoeve. Daar maak ik de laatste fase van het leven van heel dichtbij mee. Ik zie hoe gasten de laatste periode van hun leven ervaren en omgaan met wat er op hen afkomt. Sommigen zijn heel rustig, genieten van kleine dingen of “.... maken sterven tot levenskunst”, zoals door een familielid poëtisch werd omschreven. Anderen worstelen met wat er is of met hun verleden. Deze verschillen te zien is ontzettend boeiend. Zo verschillend als levens verlopen, zo divers is ook de laatste fase. Dood (gaan), een leven op zich, klinkt dan zo vreemd niet meer.

Wat ik daar ook heb leren zien, is de onvoorspelbaarheid van het moment van overlijden. “Zelfs wij kunnen verrast worden door een snelle dood”, zo werd onlangs treffend verwoord door een verpleegkundige toen bij een gast de gezondheidssituatie zeer snel veranderde. Maar soms laat de dood op zich wachten. “Het past precies bij hoe zij was”, zei de partner van een gast eens over een langdurend stervensproces. Gasten en nabestaanden gaan ook daar heel verschillend mee om.

Zo divers als levens zijn, zo kan ook het sterven heel verschillend zijn. “Death has a life of it's own”: op het eerste gezicht een mysterieuze uitspraak. Maar wel een die in de loop van de tijd voor mij betekenis heeft gekregen.

Nan Bettonvil, vrijwilliger